

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 14.

V Ptuj v nedeljo dne 4. aprila 1909.

X. letnik.

Mi z Nemci — Nemci z nami!

Te besede so bile vedno naš program. Sredi brezvestnega hujskanja in strupene gonje stala je napredna naša stranka kakor skala. In vedno ter povsod smo naglašali svoje načelo: gospodarski napredek je glavna stvar; ali ta gospodarski napredek je v naših deželah le mogoč, ako stojijo Slovenci z Nemci složno rama ob rami. Vedno smo odkritosrčno povedali, da je imelo slovensko prebivalstvo od Nemcev le velikansko korist. Naša naloga je bila torej: sporazumljenje med Nemci in Slovenci.

Prvaki so nas zato zaničevali. Rekli so, da smo „nemčurji“ in bljuvali na nas ogenj in trepo. Širili so med nevednim ljudstvom brezvestne govorice, da je nemštvo krivo vsega zla in gorja. Dvoje so hoteli prvaki s to svojo gonjo doseči: prvič to, da se jim kot „voditeljem naroda“ slovensko ljudstvo pokori, da jim vedno in povsod vboga, da se pusti od njih v „imenu slovenstva“ žepe izprazniti in kožo čez česa potegniti; — drugič pa so hoteli prvaki s svojo gonjo proti nemstvu to doseči, da bi slovensko ljudstvo vpregli v veleizdajalsko, protiavstrijsko svojo politiko.

Prva naša trditev je menda že dovolj dokazana. Stokrat smo že prvaškim advokatom dokazali, da so 2 krat, 3 krat, ja 5 krat več kmetom računili, kakor bi to po postavi smeli. Povedali smo tudi, da so slovenski advokati slovenske kmete za 10 vinarjev pustili zarubiti in jim napravili velike troške. Povedali smo, kako so prvaški duhovniki proti človekoljubni postavi kmetkega cesarja Jožefa II. štolnine zvišavali. Povedali smo, kako so prvaški trgovci slabo blago za drage denarje prodajali. Z eno besedo: Dokazali smo stoterokrat, da je vso „slovenstvo“ naših prvakov navadna sebičnost, da hočejo s svojimi narodnjaškimi pesni in zastavami le vboge ljudi izkoriščati in izsesavati.

Drugo našo trditev pa, — da zasledujejo prvaki s svojo agitacijo veleizdajalske in protiavstrijske cilje — dokazujejo zlasti zadnji dogodki zunanje politike. Vsak trenutek je visel meč krvave vojske s Srbijo in Črnogoro nad nami. Vojska ni igrača, ona zahteva velikanske žrtve od vsega ljudstva. V tem resnem trenutku bi moralo biti torej vse združeno, kar čuti le malo avstrijsko. In prvaki? Zavzemali so se za tiste Bošnjake, ki so l. 1878 odrezavali našim vojakom nosove in ušesa. Vrgli so v Ljubljani cesarjevo sliko iz izložbe in razsvetili sliko srbskega morilca prestolonaslednika Jurja. Vpili so „živio Srbija“ in hujskali vojake, da naj prelo-mijo svojo vojaško prisego. Ja, govori se, da so prvaške posojilnice darovale Srbom 10 milijonov kron denarja... Tako so se vedli prvaki v resnem trenutku, ko je zamogla izbruhniti vsak hip krvava vojska, ki bi prinesla velikansko zlo in grozovito žalost...

Žalostno bi bilo, ko bi naše ljudstvo tudi zdajne izpoznalo nesramne cilje prvaške politike.

Prvaki so se odkrito priznali kot veleizdajalci, vrgli so krinko raz obraza, ker so že mislili, da razpade avstrijska naša domovina. Mi dobro vemo, da se široke mase slovenskega ljudstva ne strinjajo s tem počenjanjem. Zato pa tudi ne odnehamo, dokler ne bode sleherna slovenska koč izpoznala, da je prvaštvo, najsibode potem klerikalno ali liberalno, vedno veleizdajalsko in protiavstrijsko.

Težki in nevarni so bili zadnji dnevi za nas Avstrijance in tudi danes še ni nevarnost odstranjena. Pri temu je bilo marsikaj opaziti. Videli smo namreč v prvi vrsti, da naša avstro-ogrsko država nima mnogo prijateljev. Anglija zastopa vedno in povsod svoje trgovske interese; gre se ji, kakor v burski vojni, edino za denar in denarni dobiček. Italija je sicer v „trozvezi“, ali italijanska zvestoba pač ni piškavega oreha vredna. Francoska ima na Ruskem toliko denarja izposojenega, da mora biti Avstriji sovražna. In Rusija sama je v teh težkih časih odkrito za Srbe in proti nam nastopila. Ruska hinavščina je bila kriva največjih zmešnjav. Bilo se je treba bati že vojske z Rusijo. In v teh napetih časih je romal glavni voditelj slovenskih prvakov Ivan Hribar na Rusko, da bi tam agitiral proti Avstriji...

Ali vsej tej nevarnosti je napravila konec mogočna naša zavezница — Nemčija. Nemški cesar Viljem II. je odkrito našemu cesarju dejal: „Vi ste generalfeldmaršal nemške armade; le komandirajte in marširali bomo!“ — Nemčija se je postavila popolnoma na stališče Avstrije in s tem smo postali močni ter nepremagljivi. Kdo bi mogel premagati združeni državni Nemčijo in Avstro-Ogrsko?...

Slovensko ljudstvo, nepokvarjeno, pošteno in zvesto slovensko ljudstvo! Prvaki zahtevajo zveze z Rusijo, ki komaj čaka, da bi napadla in razkosila Avstrijo! Prvaki se združujejo s Srbi, s katerimi stojimo skoraj v vojski! In — prvaki hujskajo proti nemstvu ter proti Nemčiji, ki nam je v teh težkih urah edina zavezница. Odloči se, slovensko ljudstvo: ali hočeš biti na strani veleizdajalcev ali na strani Avstrije!

Mi z Nemci in Nemci z nami. — to je naša bodočnost, to je bodočnost naše države in tega cilja se hočemo držati!

Politični pregled.

Vojska ali mir?!

Mnogo se je predrugačilo. Ko smo izdali zadnjo številko našega lista, bilo je politično obzorje temno in vsak hip se je bilo treba bati izbruha vojske. Danes hvala Bogu lahko trdimo: vsa nevarnost še ni odstranjena, ali v splošnem smemo upati, da na pride do vojske. Glavni povod temu preobratu je dala Rusija. Ta država je pod vodstvom brezvestnega svojega ministra Izvolskega skozi mesece igrala dvojno igro: v javnosti se je delala prijateljico miru, na tihem pa je gonila Srbijo v boj. V zadnjem hipu pa se je Rusija sama zblala po-

sledic svojega delovanja in morala zavzeti prijaznejše stališče. S tem je bila Srbija popolnoma zapuščena in morala je odnehati. K vsemu temu je prišel še umor, ki ga je povzročil srbski prestolonaslednik in vsled katerega je Jurček moral odstopiti, kakor smo to že v zadnji številki poročali. Evropskeje velevalsti so vzele stvar torej zopet v roko in upati je vsled tega, da se mir vzdrži.

V naslednjem podamo zopet važnejša poročila: **Belgrad 26.** Vse vesti kažejo, da je prestolonaslednik Jurij res v jezi svojega hlapca Kolakoviča umoril. Resnica se ne da prikriti, vkljub temu, da so v bolnišnici pokojnega Kolakoviča prisilili, da prekliče to trditev in da je kralj Peter podaril vdovi 40.000 dinarjev. Res je torej, da je Jurij navadni morilec. Tudi srbski listi so mu to naravnost očitali. Ko je Jurij potem še izvedel, da priznava Rusija aneksijo Bozne in Hercegovine, naznanil je svoj odstop. Pred kronskim svetom je Jurij to ponovil ter podpisal protokol, da se odpove vseh pravic do srbskega trona.

Berlin 29. Najznamenitejša točka v celem tem gibanju je pač mogočna in nevenljiva zvestoba Nemčije do Avstrije. Brez Nemčije bi bila naša država prava igrača v rokah velevalstij. Nemško zvestobo pokazal je nemški državni kancelar Bülów z govorom, ki ga je imel 29. v državni zbornici. Dejal je m. dr.: Nemčija je izjavila že pred aneksijo, da ne bode svoje zaveznice Avstrije zapustila. Že takrat je nemška vlada izjavila, da stoji cesar Viljem v nerazrušljivi prijateljstvu do cesarja Franca Jožef vedno na stališču zvezine dolžnosti in da sme Avstro-Ogrska tudi v največjih težavah na nemško pomoč računati. Ravno v tem, da držita Avstro-Ogrska in Nemčija močno skupaj, leži jamstvo miru. Nemčija pa drži tudi z Avstrijo, ker ima ta glede Srbije pravico na svoji strani. Aneksija je zadnja stopinja 30 letnega avstrijskega kulturnega in političnega dela. Srbija nima nobene pravice, o tej zadevi govoriti. Oboroženje Srbije je nevarna igra. Veliko odgovornost pa imajo tudi tisti, kateri Srbijo v tem podpirajo (Rusija). Mi nismo in ne bomo ničesar storili, kar bi pustilo dvomiti na naši zvestobi. Nemčija ne bode dovolila, da bi se avstrijski interesi tep-tali. S tem, da stojimo krepko ob avstro-ogrski državi, delujemo najbolje za vzdrževanje evropskega miru. — Tako misli Nemčija. Mi smo bili od vseh strani zapuščeni, ali zvestoba Nemčije nas je rešila nevarnosti.

Belgrad 29. Skupščina (državni zbor) je vzela odstop prince Jurja z vsemi proti 1 glasom na znanje. Kralj je izdal na narod pismeni razglas. Prestolonaslednik srbski je postal zdaj mlajši brat Jurja, princ Aleksander. S tem je svet rešen Jurjeve komedije.

Dunaj 29. Z ozirom na zboljšanje političnega položaja se je naročilo, da se polagoma odpusti pod orožje poklicane rezerviste.

Belgrad 31. Srbski poslanik Simić izročil je danes avstro-ogrski vladi spomenico, ki pravi: „Srbija podaja sledečo izjavo: Srbija priznava, da ni prizadeta v svojih pravicah vsled stanja, ki se je uresničilo v Bozniji, in da se bode vsled tega pridružila tozadevnim sklepom velevlasti. S tem da Srbija nasvetom velevlasti vboga, se tudi obenem zaveže, da bode odnehala od stališča protesta in nasprotovanja, katerega je z ozirom na aneksijo zavzemala od oktobra sem. Srbija se zaveže, da bode smer svoje politike napram Avstro-Ogrski pred drugačila in da hoče s to državo prijateljsko živeti. Zato bode Srbija tudi svojo armado na ono stanje znižala, na katerem je ta spomladi l. 1908 bila.“ S to srbsko izjavo je nevarnost vojske pokopana. Po dolgem času torej lahko zopet vzdihnemo in rečemo, da je mir zasigurnjen.

Dunaj 1. Zadnja poročila prinašajo seveda zopet mnogo novega. Govori se, da črnogorski knez Nikita ni zadovoljen z mirnim stališčem Srbije, da hoče kralj Peter odstopiti, da bode odstopil tudi ruski minister Izvolsky, ki je zmešnjav največ kriv itd. Kaj je o vsemu temu resničnega, bomo kmalu izvedli. Glavno e, da je vojskена nevarnost končana.

Državna zbornica je šla srečno zopet domu — na velikonočne počitnice. V kratkem povedano, je storila zbornica v tem zasedanju to, kar je vlada potrebovala in zahtevala. Zlasti vprašanje rekrutov je bilo važno in vlada je pač zaradi nevarnega zunanjega položaja svoje rekrute dobila. V zadnji seji sprejela je zbornica tudi še dvoje postav, i. s. postavo glede kužnih bolezni pri živini in tako imenovano pooblastilno postavo. Tudi se je še govorilo o trgovinski pogodbi z Etiopijo in o postavi glede porabe fosforja za užgalice. Obe postavi sta bili sprejeti. Izvolil se je nadalje odbor za razdolženje posestev, ki obsega 26 članov. Nujnostni predlog posl. Stojana glede oproščenja od pristojbin in davkov za vse ob priliki cesarjevega jubileja uresničene darove (Stiftung) se je brez debate sprejel. Potem se je pričel razpravljati soc.-dem. predlog, da naj vlada nato vpliva, da se vzdrži mir. Ministerski predsednik Bienerth je takoj vstal in odgovoril. Rekel je m. dr.: Merodajni činitelji v državi so bili vedno za vzdrževanje miru. Zadržanje vlade glede srbskega vprašanja je bila velika manifestacija za mir. Mi imamo trdno zavest na našo moč in smo zato tako mirno gledali. — Po rešitve še nekaterih zadev je zaključil predsednik sejo. In vrli ljudski zastopniki so odšli, odšli v dolgi vrsti, odšli na počitnice, katerih so večidel tako grozno potrebni.

Trgovinska pogodba z Rumunsko je glasom časniških poročil že gotova, to se pravi: avstro-ogrsko in rumunsko vlada sta si v tem oziru edini. Ne ve se še, kakšne žrtve se bode zopet od našega kmetijstva zahtevalo; ali nič vsak način opozarjamo že danes kmetske poslance, naj bodejo pripravljeni in naj v pravem trenutku pokažejo, da avstrijski kmetje nočejo in ne morejo ničesar več za nesrečno politiko žrtvovati.

Dopisi.

Veržej. Naše župnikove ovce strašna radevednost žene, posebno našega mežnarja. Minulo nedeljo stopi na cerkveni prag in nagovori tržane: Jaz bi rad znal, kdo Vam, g. urednik, dopisuje iz Veržeja. Učen človek to mora biti, pravi mežnar, navaden človek to ne piše. Gotovo je obiskal v Veržaju slovenske šole. In tako sem slišal, da g. mežnar dolži Jožeta Žnidariča. Župnik pa misli na tržanskega blagajnika Antona Prelog in drugi pa zopet na druge tržane. Vidite, pravega pa ne zadenejo. Učen, učen mora biti! Oh kaj, zdravo pamet mora imeti, da zna tako pisati. No, pa nekaj še le spravim vkup, četudi nisem v Veržaju slovensko šolo obiskoval. Veste, skoraj bi si jezik odgriznil na tej besedi. To bi se veselili moj g. župnik! Toda vest pa me le peče, ker župnik in mežnar druge po nedolžnem dolžita in ker nočem da bi kdo po nedolžnem trpel, bom pa kar naravnost povedal. Aha, že vidim kako ušesa špičijo in poslušajo: zdaj bom povedal, kdo da je. Bom pa kar naravnost povedal, da tega nikdar ne zveste. Mi, ki vemo, smo trije: jaz, papir in svinčnik;

mi sami sebe ne izdamo, ker preveč radi se imamo. Ej šment, Vi tudi veste, g. urednik! Toraj štirje, štirje smo. Pa Vi nas tudi ne izdate, kaj ne? Tako smo brez skrbi, toraj adijo! Lahko noč! Edino smemo to izdati, da nas je več dopisnikov, ki pa drug za drugega ne vemo. Opomba uredništva: Dobro povedano! Sploh se ne gre zato, kdo da piše, temveč edino zato, ali je resnično, kar se piše ali ne. In mi smo prepričanja, da smo doslej iz Veržeja le resnico pisali.

Jesenice na Gorenjskem. „Slovenski Narod“ nam je sporočil, da se je pogreba umrlega nadučitelja Pospischila a cela Savska nemškutarija vdeležila! — Jeseniškemu dopisunu teh vrstic v „Slovenskem Narodu“ samo na ušesa povemo, naj bode raje previden in naj opusti take neumestne fraze, da se ne bode prste opekeli, kakor se jih je nekdanj njegov prednik in kolega učitelj Fabinc na Jesenicah! — Saj vemo, kdo je tretji dopisunec „Slovenskega Naroda“ tu na Jesenicah. Hummer in Spitzer nočeta več sama vse kriva biti! — Pogreb gospoda nadučitelja Pospischila je bil časten in povsem dostojen, kakor se spodobi nadučitelju nemške šole na Jesenicah! — Jeseniški občinski svet je vzel „najem kranjske obrtna družbe“. Proti temu tožijo Jeseničani, osobito trgovec Antun Trevn, Jaka Mesar in penzionirani občinski tajnik Hummer. Celo zadevo, katerega jih prav nič ne briga, ženejo pred pravno sodišče. Ker jim je pa primanjkovalo dokazila in verodost. materiala do zmage, so dali v rekurzu na pravno sodišče prijavo, da ni bil občinski svetovalec Anton Pongratz, ker je on ob enem tudi uradnik kranjske obrtna družbe, opravičen podpisati, njemu v tej zadevi predloženi atest, in je tega tudi le pod pritiskom imenovane družbe, za družbo ugodno podpisal!! — S tem je tedaj veliko rečeno. Na eni strani se dolžita goljufija in na drugi strani pa hudodelstvo po §§ 101 in 105 k. z. Zadnje velja tudi za jeseniškega gerenta Antona Čebulja!! — Upravno razsodišče bode sedaj želelo opraviti z Čebuljom in Pongratzom, kranjsko-gorsko sodišče pa pozneje z vsemi onimi, kateri so imenovano vlogo podpisali!! — Počasi jim bomo že jezike zavezali! — Zelo pridno se liberalni Jeseničani pripravljajo na bodoče obč. volitve. Na stari pošti je vedno zbranih nekaj učenih in domišljavih mož, kako da bodo takoj po veliki noči (ja pa po kateri, datum?) razpisali nove volitve! — No gospodje, na Triglavu bode pač še preje sneg skopnel, predno bomo v novi volili. Preveč lažno je na županskih stolcih, da bi tako hitro prostor naredili!! — Hujskajoče in prepotentne knjižice proti kranjski hranilnici prav prosto krožijo v tovarni na Savi; ker ta knjižica radi premajhnega formata papirja ni za nobeno drugo rabo, smo vse te knjižice zmetali z staro čeno vrt v Martinovo peč, koder je večni ogenj kakor v peklu, koder se bodejo nekdanji srbski Hribarji, Trillerji i. t. d. pekli! — Zabukovec, naš prijatelj že poka, radi tega je naročil mnogo kišt v Križah pri Terčicu pa že zastave razobešajo! Ko je mož na Jesenice prišel, je imel nekaj polomnenih kostnov, sedaj ima pa že toliko pakaja, da si je moral „separatkište“ naročiti. Razven njegove stare kuharice, bode šel sam v spremstvu njegovega „pinča“ na spagri, katerega mu je za odhodnico še svoj čas tukajšnega pasjega kontumaca, konjedirec radovoljno prepustil!

Jesenice na Gorenjskem. Dne 17. t. m. umrl je na nemški šoli nadučitelj g. L. Pospischil. Bil je več let tudi učitelj tovarniške godbe. Spravil je tovarniško godbo na vrhunec. Bil je tudi vedno našega mišljenja. V zadnem času pač nima tovarniška godba sreče, nemila smrt ji je v teku nekaj mesecev pobrala dve najboljši moči. Perovodja novega pevskega društva „Sava“ je g. Volarič. Mož izvrstnega muzikaličnega talenta, bode pač preskrbel, da to društvo ne bode zmrazilo po navodilih jeseniškega preroka Zabukovca! V nedeljo 21. t. m. smo zopet, kakor vsako nedeljo imeli pobožni teater v katoliškem delavskem društvu. Lepo vlogo je imela mlada gospodična „Jerica“. — Zaljubljena je bila v Tončka. Škoda, da je že v drugemu aktu umrla! Vendar enkrat nekaj zaljubljenega v katoliškemu domu, saj drugač tako vedno prazno slamo mla-

tijo! Pri tej igri se je pa tudi na obrazih drugih gospodičen bralo, da še marsikatera na bkega Tončka misli, ako ravno Janez Ljubeznog Dončkov brani! (Vso to zabavo nam je preskrbel g. kaplan Čuk.) Življenje na Jesenicah osebno na Savi je jako živahno postalo. Na dva gledališča imamo, potem pa še mnogo drugih zabav v nedeljah v raznih gostilnah, tako da človeku ne more biti dolg čas. Pridno ljudje tudi za vojsko pripravljajo, žene in kleta pa jokajo. Ako bode vojska postala, bode pa tudi revščina na Jesenicah, da ji ne bode para.

Prvaki, Srbija in deželno izdajstvo.*)

Naznanila, da se prvaško-radikalne stranke v javnosti zavzemajo za Srbijo, niso nikoli presenetila, ker je znano, kako ljubeznivo ravna vlada s prvaki. In za vse dobrote zdaj ta hvala Je že tako!

Slovensko-radikalna stranka je od nekdanj jila dobre zveze z drugimi slovanskimi narodi na ta način je imela navidežno večji pomen. Mnenje se je pojavljalo zlasti v glavnem listu „Slovenski narod“. Ta list je za tisoče edina dušna hrana in ima torej veliki vpliv. Imenoma se rad „veliki list“, ali njegova pisava je prava od vsake dostojnosti, npravnosti, pravice in prave, brez da bi se imel list zato bati sodne skake zasledovanja. Kajti znano je, da ljubljanski porotniki v tožbah proti „Slov. narod“ vedno oproščajo Avstrijska tiskovna postavo, je temu listu nasproti brezvplivna; boji se, da stopiti proti njegovim nepostavnostim. Ta list glavni stebel prvaške stranke, bil je vedno državni sovražnik. V času okupacijske vojne v kateri so se sinovi Kranjske borili, zavzemali se je prvaki list za Bošnjake, ki so našim ljudem ušesa rezali. Skozi desetletja se je ogreval prvaki list za Rusijo vkljub njeni nasilni vladavi. V času rusko-japonske vojne je vedno izdal novice o ruskih zmagah. Po končani vojski je ta list obrnil zopet k jugoslovanskemu vzoru. Sredi l. 1905 začel je „Slovenski narod“ originalna poročila iz Srbije prinašati, katere je poslal neki Slovenec Plut, ki je bil potem srbske vlade (!) nastavljen. V teh člankih se hvalilo srbski režim in delalo za združenje vse Jugoslovane. Tako je pisal prvaki „Narod“ 24. l. 1906 približno tako-le:

„Odkar so Obrenovič, ti vedno zvesti slovenske politike, izginili (namreč po umoru kralja Aleksandra), so se razmere drugačile. Ljudje slovenskega juga odpirajo oči in so prišli do pravega, da medsebojni boji le Avstriji koristijo. Hrvači in Srbi, Srbi in Bulgari se združujejo. Oficijalno Avstrija stoji ob grobu svojega upanja.“

V avstrijskem slovenskem listu piše torej avstrijski državljani, katerega je plačala srbska vlada, proti naši državi! V istem članku še piše „Slovenski Narod“:

„Mi kot Slovenci, ki avstrijsko politiko na lastno telesu čutimo, želimo si naravnost, da bi Srbija z vso odločnostjo boji proti avstrijski prencenziji nadaljevala, kajti prepričani smo, da mora ta boj končati z veliko blamažo za škodo Avstrije.“

Tu je torej dovolj jasno povedano, da prvaki Slovenci želijo v vsakem oziru poraz Avstrije. Na drugem mestu pravi „Slovenski Narod“ naravnost:

„Nikola Pašić (srbski minister) je najkrepkejši stopenik političnega jugoslovanskega programa, in rega končni cilj je: osvoboditev in združenje vseh jugoslovanskih dežel. Ako se proste jugoslovanske države združijo, postane lahko tudi osvoboditeljice podjarmljenih in osuženih Jugoslovancev.“

Z drugimi besedami povedano: prvaki vijo, da so Hrvači in Slovenci Avstrije osužnjeni in podjarmljeni in hočejo tedaj Avstrijo razbiti, da se združijo s Srbi in Bulgari. To je torej glavni cilj prvaške politike!

V nadaljnjih svojih srbskih poročilih je imel list „slovenske inteligence“ „Slov. narod“ da Avstrija tlači Bošnjake, da bode morala Avstrija Boznijo in Hercegovino zapustiti.

*) Ta članek je posnet listu „Deutsche Wacht“. Smatrag za najbolj važnega in prosimo prijatelje, da ga pazno prebravijo. Sprevidili bodejo, kam vodi zaslepljenost prvaške veleizdajne politike. (Op. uredništva).